

TOKO Liikkeenohjaajakurssi

Kurssiaineisto on voimassa 1.1.2011- 31.12.2011

Tottelevaisuuskokeen ylimmissä luokissa (voittaja- ja erikoisvoittajaluokka) tulee käyttää liikkeenohjaajaa ja alemmissa luokissa (alokas- ja avoinluokka) suositellaan käytettävän liikkeenohjaajaa. Liikkeenohjaajan tulee olla pätevyity ylituomari tai liikkeenohjaajakurssin hyväksytysti suorittanut henkilö sekä Kennelliiton jäsen.

Liikkeenohjaaja ohjaa liikesuoritukset ja opastaa kilpailijaa kehässä. Liikkeenohjaaja ei osallistu eikä puutu arvosteluun.

Kansainvälisessä kokeessa liikkeenohjaajan tulee hallita liikkeenohjaus myös englanninkielellä. Mikäli sekä kilpailija että liikkeenohjaaja hallitsevat jonkin muun kielen, voidaan sitä käyttää, mikäli yhteisesti näin sovitaan. Kokeen järjestäjän tulee informoida liikkeenohjaajaa ulkomaisista kilpailijoista ja kielitaitovaatimuksista.

Liikkeenohjaajakurssi kattaa liikkeenohjaajaan toimintaan ja -ohjaukseen liittyvät asiat ja käytänteet.

Kurssi on **kolmipäiväinen, à 7 tuntia**, jolloin kolmantena päivänä suoritetaan harjoituskoe. Osallistujamäärä kurssille on **enintään 12 kurssilaista**.

Esitietovaatimukset

- Kennelliiton jäsenyys
- Sääntötuntemus
- Yhdistyksen suositus
- Täysi-ikäisyys
- Pätevyity koulutusohjaaja TAI
- Kilpailukokemusta voittajaluokan kolmesta kokeesta TAI tulos tottelevaisuuskokeen avoimesta luokasta ja todistus seuratuista tottelevaisuuskokeen voittaja- ja erikoisvoittajaluokista; yhteensä vähintään 10 koiraa. (Kokeen tuomarille on ilmoitauduttava kokeen alussa ja pyydettyä allekirjoitus kokeen lopussa suoritetusta seuraamisesta.)

Läpäisyvaatimukset

- Hyväksytysti suoritettu koti- ja/tai ennakkotehtävä
- Hyväksytysti suoritettu kirjallinen alkukoe
- Hyväksytysti suoritettu käytännön harjoittelu
- Hyväksytysti suoritettu loppukoe

Pätevyityminen

- Hyväksytysti suoritettu kurssi antaa valmiudet ja oikeuden toimia liikkeenohjaajana tottelevaisuuskokeessa.
- Kurssin hyväksytysti suorittaminen merkitään Koulutusohjaaja/toimitsija-korttiin.

Pätevyyden säilyttäminen

Liikkeenohjaajan tulee olla Kennelliiton jäsen.

Kortti uusitaan viiden vuoden välein yhdistyksen suosituksesta, mikäli

- liikkeenohjaaja on toiminut virallisen tottelevaisuuskokeen liikkeenohjaajana vähintään kolme kertaa kortin voimassaoloaikana ja
- liikkeenohjaaja on osallistunut liikkeenohjaajille suunnattuun jatkokoulutukseen vähintään kerran kortin voimassaoloaikana.

Osa edellä mainituista velvoitteista voidaan korvata muulla aktiivisella toiminnalla kuten kilpailemalla. Tästä tehdään anomus kennelpiirille.

LIIKKEENOHJAAKURSSIN KURSSIMATERIAALI

Kurssirunko (sisällysluettelo)	sivu
Liikkeenohjaajan tehtävät	2
Yleistä liikkeenohjauksesta	3
Liikkeenohjaajan oikeudet	3
Liikkeenohjaajan velvollisuudet	4
Liikkeenohjaajan tarvikkeet	5
Käskysanastoa liikkeittäin ja luokittain	7
Sanastoa: suomi-ruotsi-englanti	22

Liikkeenohjaajan tehtävät

- Sopia tuomarin ja muiden toimihenkilöiden kanssa työnjaosta ennen koetta.
- Hyväksyttää etukäteen tehty kehäsuunnitelma tuomarilla ja varauduttava tekemään siihen yllättäviä muutoksia.
- Tarkistaa ja järjestää koetarvikkeet ennen kokeen alkamista.
- Opastaa tarvittaessa kilpailijaa liikkeiden suorituksessa.
- Osoittaa liikkeiden aloituspaikan ja suunnan.
- Antaa kaikki käskyt, ellei toisin mainita. Käskyjen tulee olla niin selviä, ettei kilpailijalla ole mahdollisuutta tulkita niitä väärin. Käskyjen tulee kuulua myös tuomarille, mielellään myös yleisölle.
- Odottaa kehässä voimakkaan häiriön laantumista.
- Kerätä ja tarkistaa kokeen päätyttyä käyttämänsä tarvikkeet ja ilmoittaa puutteista kokeen järjestäjälle.

Yleistä liikkeenohjauksesta

- Luokat voidaan jakaa moneen osioon ja liikkeet voidaan suorittaa eri järjestyksessä. Poikkeuksena luoksepäästävyys, joka on alokasluokassa aina ensimmäinen liike ja johon kaikkien on osallistuttava.
- Kokeen nopeuttamiseksi liikkeiden väliset siirtymiset tulee minimoida.
- Liikkeet alkavat perusasennosta ja päättyvät perusasentoon.
- Voittaja- ja erikoisvoittajaluokan koirat saapuvat kehään kytkemättöminä, taluttimet jätetään kehän ulkopuolelle.
- **Liikkeenohjaaja ei:**
 - Keskeytä kilpailijan suoritusta. Päätöksen liikesuorituksen keskeyttämisestä tekee aina tuomari.
 - Arvostele tai ota kantaa kilpailijan suoritukseen, vaikka tuomari sitä kysyisikin.
 - Tee kehäntulotarkastusta.
 - Asetu tuomarin ja koirakon väliin peittäen tuomarin näkyvyyttä.
- Hyvä liikkeenohjaaja on selväsanainen, asiallinen ja ystävällinen.

Liikkeenohjaajan oikeudet

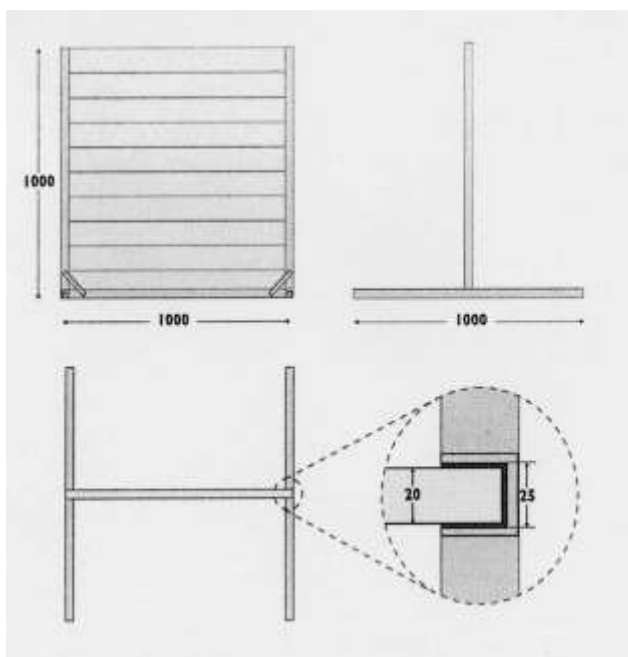
- Toimia liikkeenohjaajana tottelevaisuuskokeessa.
- Saada ensin puhelimitse kutsu ja myöhemmin kirjallinen varmistus saapua liikkeenohjaajaksi.
- Saada kokeen kutsukirje aikatauluineen ja ajo-ohjeineen.
- Työskentelyaika n. 6 tuntia tai n. 30 koira
- Saada kulut (päiväraha, matkakulut ja ateriointi) yleisen sopimuksen mukaan (ks. Kennelliiton matkustussäännöt).
- Saada vapaa sisäänpääsy pohjoismaisiin näyttelyihin ja kokeisiin Koulutusohjaaja/toimitsija-kortin haltijana

Liikkeenohjaajan velvollisuudet

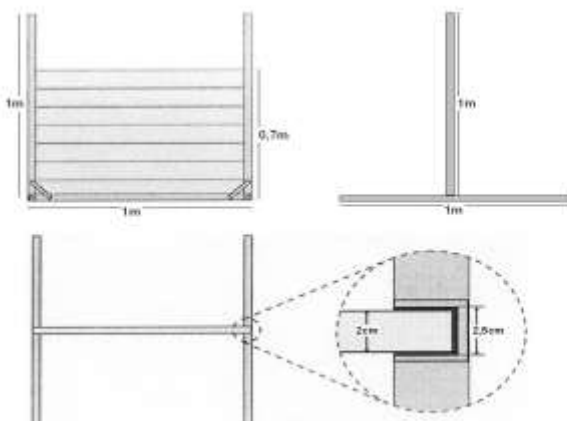
- Kirjallisen vahvistuksen saatuaan on velvoitettu toimimaan kokeessa liikkeenohjaajana. Kirjallinen vahvistus velvoittaa toimimaan kokeessa liikkeenohjaajana.
- Esteen sattuessa on velvollinen hankkimaan itselleen pätevän sijaisen, jonka järjestäjät ja tuomari hyväksyvät.
- Liikkeenohjaajaan pätevät säännöissä mainitut jääviyssäännöt. Mikäli liikkeenohjaaja haluaa kilpailla ko kokeessa, on suositeltavaa, että hän ensin kilpailee ja vasta sen jälkeen toimii muissa luokissa liikkeenohjaajana.
- Noudattaa Kennelliiton tottelevaisuuskokeiden sääntöjä ja ohjeita.
- Kerrata ennen koetta säännöt ja suoritusohjeet.
- Pukeutua käytännöllisesti ja asiallisesti, koska joutuu liikkumaan ja seisomaan koko päivän.
- Saapua koepaikalle hyvissä ajoin, viimeistään ½ tuntia ennen kokeen/luokan alkamista.
- Kertoa tuomarille omasta ohjaus- tms. virheestä.
- Kääntyä tuomarin puoleen kysymyksissä, joihin hänellä ei ole varmaa tietoa.
- Kutsua koirakot kilpailunumeron perusteella kehään.

Liikkeenohjaajan tarvikkeet (koeohjeiden mukaiset, järjestäjien hankkimat)

- Sekuntikello (oma on tuttu ja turvallinen)
- Metrimitta
- Suorituspaikkojen merkitseminen: liitu, teippi, kalkki tms.
- Näkösuoja (avo, voi, evl). Näkösuojan takana voi olla kerralla 3-6 ohjaajaa koirilta kokonaan näkymättömissä.
- Hyppyeste
 - (alo, avo, voi). Umpinainen 1 m levyinen hyppyeste, jonka korkeutta voidaan säätää 5-10 cm:n välein. Esteessä ei saa olla sivusiivekkeitä. Este tuodaan kehään vasta kokeen alkaessa.
 - (evl) sama laudoitettu noin 1 m leveä este, jonka korkeutta voidaan säätää 5-10 cm välein noin 10 cm korkeudesta 70 cm korkeuteen. Esteessä ei saa olla sivusiivekkeitä kuten agilityesteissä.

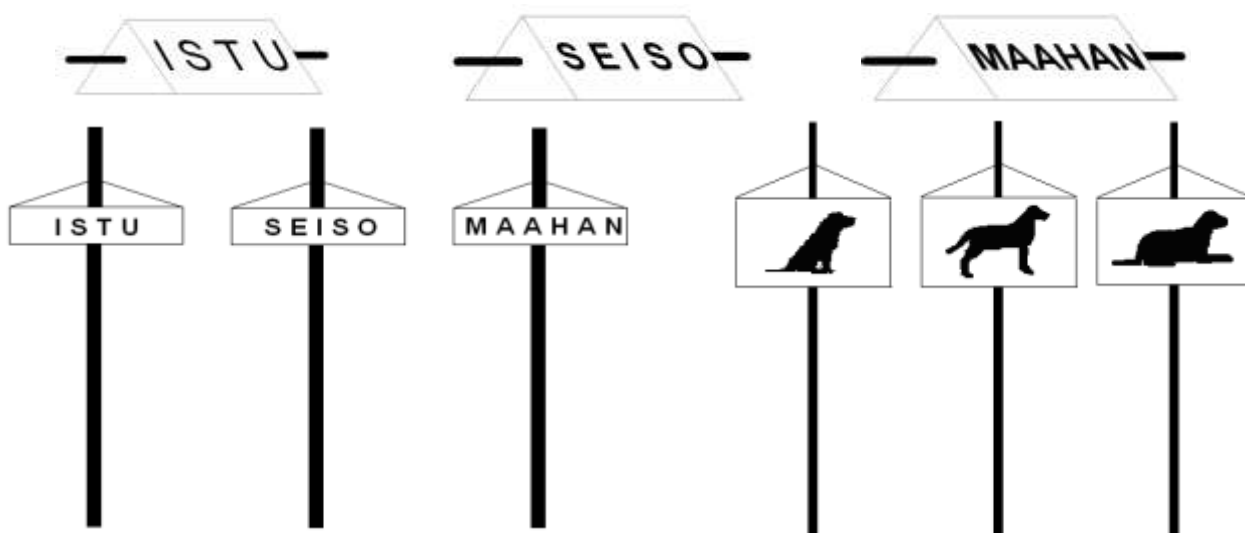

Alokaas, avoin ja voittajaluokan hyppyeste

Erikoisvoittajaluokan hyppyeste

- Kauko-ohjauksen kirjalliset tai kuvalliset näyttötaulut (avo, voi, evl). Käytetään esimerkiksi käännettävää näyttötaulua.

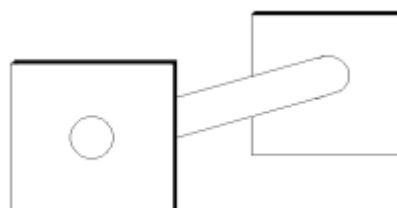

- Noutoesineet

Luokka	Puinen (sorvattu) noutoesine	Metalliesineet, laipalliset	2cm x 2cm x 10cm tunnistusnoutopalikat	Puiset, laipalliset tai sorvatut noutoesineet
ALO	---	---	---	---
AVO	3 erikokoista	---	---	---
VOI	3 erikokoista	3 erikokoista: <ul style="list-style-type: none"> • pieni • keskikokoinen • suuri Suurimman paino max. 200g	6 x kilpailijoiden määrä	---
EVL	---	3 erikokoista: <ul style="list-style-type: none"> • pieni • keskikokoinen • suuri Suurimman paino max. 200g	6 x kilpailijoiden määrä	Kolme kolmen sarjaa erikokoisia: <ul style="list-style-type: none"> • pieniä (3kpl) • keskikokoisia (3 kpl) • suuria (3 kpl) Suurimman paino max. 450 g

Puinen, sorvattu noutoesine

Ohjatun noudon kapula (puinen, laipallinen)
Metalliesine (metallinen, laipallinen)

- Suorituspaikkamerkit: Merkkien koko n. 15cm, selvästi alustasta ja taustasta erottuvia
 - Avoin luokka: luoksetulon merkit (3 kpl)
 - Voittajaluokka: luoksetulon merkit (4 kpl) ja ruutumerkit (1 + 4 kpl)
 - Erikoisvoittajaluokka: seisominen, istuminen ja maahanmeno seuraamisen yht. merkit (4 kpl), luoksetulon merkit (4 kpl), ruutumerkit (1+1 + 4 kpl), ohjatun noudon merkit (1+1 kpl)
- Tarpeen mukaan liikesuoritusten aloitus- ja lopetuspaikkojen merkitsemiseksi merkkejä ja -kartioita sekä muitakin suorituspaikkoja (kääntymispaikkoja) voi merkitä merkeillä
- Voittajaluokka: Ruutumerkkien ympyrän pohjan halkaisijan tai neliön pohjan sivun pituudet tulisi olla n. 10-20 cm. Ruudun koko on noin 3 m x 3 m. Kulmiin asetetaan merkit (evl: n. 15 cm), jotka yhdistetään ulkoreunoja pitkin esim nauhalla tai teipillä
 - Hiekka- tai maapohja: esim. kalkki, n. 2-5 cm leveä nauha, tms
 - Mattopohja: esim. teippi, n. 2-5 cm leveä nauha
 - Nauhan pitää olla kiinnitettynä alustaan, esim. naulauslevykeillä

Käskysanastoa liikkeitäin ja luokittain

Valmis (alo, avo, voi)

- Kysymys esitetään ennen jokaista suoritusta
- Odotetaan kilpailijan vastaavan myöntävästi suullisesti tai merkillä
- Huomioitava myös tuomari
- Liike ja arvostelu alkavat

Liike alkaa (evl)

- Liike ja arvostelu alkavat

Kiitos

- Liike ja arvostelu päättyvät

Mars

- Yleinen liikkeelle käskävä sana

Seis

- Yleinen liikkeen pysäyttävä sana

Käsky

- Yleinen lupa ohjaajalle antaa koiralle seuraava käsky

Liikkeelle mars

- Liikkeelle lähtökäsky

Liike seis

- Pysäyttää liikkeen
(paniikki-stop)

Käännös oikeaan/vasempaan mars/seis

- käännöksessä suorakulma
- seis = pysähdytään heti käännöksen jälkeen
- mars = liike jatkuu samalla nopeudella

Täyskäännös mars/seis

- käännös tapahtuu paikallaan
- seis = pysähdytään heti käännöksen jälkeen
- mars = liike jatkuu samalla nopeudella

Normaalia käyntiä mars

- nopeus muuttuu normaaliksi

Hidasta käyntiä mars

- nopeus muuttuu hitaaksi

Juoksua mars mars

- nopeus muuttuu juoksuksi

Askeleet

- 1-3 askelta oikeaan/vasempaan/eteen/taakse mars

Matka riittää

- ohjaaja kulkenut toivottuun paikkaan

Koeluokat

Alokasluokka	alo
Avoinluokka	avo
Voittajaluokka	voi
Erikoisvoittajaluokka	evl

Luoksepäästävyys (alo)

Tillgänglighet
Examination

Koirien väli rivissä on 3 m. Rintamasuunta sovitaan tuomarin kanssa.

Liikkeenohjaaja ohjaa koirat oikeille paikoilleen. Tuomari käsittelee koiran.

Paikalla makaaminen / istuminen (alo, avo, voi, evl)

Platsliggande i grupp / Sittande i grupp
Lying in group / long down / Sitting in group / long sit

Kaikissa luokissa koirien väli rivissä on 3m. Koirien määrä 3-6.

Talutin kaulaan, taskuun tms. (alo, avo) tai jätetään kehän ulkopuolelle (voi, evl).

Liikkeenohjaaja kertoo ohjaajille kuinka kauas koirien luota poistutaan ja osoittaa ko. paikan (alo).

Liikkeenohjaaja kertoo ohjaajille kuinka koirien luota poistutaan näkösuojaan (avo, voi, evl) ja kuinka palataan takaisin kehään ja koirien luo.

Liikkeenohjaaja ottaa ajan. Aika alkaa, kun viimeinen ohjaajista on määrättyssä paikassa.

Alo

- Aika 2 min
- Matka n. 20 m kohtisuoraan koiraan nähden näkyvillä

Avo

- Aika 3 min näkösuojassa

Voi

- Aika 4 min näkösuojassa

Evl

- Istuminen: aika 2 min näkösuojassa
- Makaaminen: aika 4 min näkösuojassa
- Makaaminen: koirat käsketään maahan yksitellen rivin vasemmasta päästä lähtien ja perusasentoon vastaavasti aloittaen rivin oikeasta päästä. Liikkeenohjaaja asettuu vuorollaan kunkin koiran eteen n. 4 m päähän koirasta ja siirtyy seuraavaan koiraan n. 2 s kuluessa
- Makaaminen: liikkeenohjaaja tekee "häiriön" pujotellen koirien lomitse kaksi kertaa edestakaisin
- Makaaminen: palatessa ohjaajat siirtyvät ensin n. 3 m koirien taakse ja sieltä yhtä aikaa koirien luokse.

Liikkeenohjaajan tehtävät ja käskysanat

Taluttimet irti (mikäli jollakin on vielä koira kytkettynä, alo, avo)	Koppla loss hunden	Unleash the dog
Valmis (kaikille ohjaajille samanaikaisesti) (alo, avo, voi)	Är ni färdiga / Är föraren färdig	Are you ready
Liike alkaa (evl)	Momentet börjar	Exercise begins
Käsky (evl makaaminen: jokaiselle ohjaajalle yksitellen, ei evl: istuminen)	Kommando	Command
Jätetään koirat	Lämna hundarna /	Leave the dogs
Matka riittää (alo)	Föraren helt om halt	The handler turnabout stop
Aika	Tiden är inne	Time
Koirien taakse (evl: makaaminen) / koirien luo	Gå bakom hundarna Gå brevid hundarna	Go behind your dog Go back
Käsky (evl makaaminen: jokaiselle ohjaajalle yksitellen, ei evl: istuminen)	Kommando	Command
Kiitos (kaikille ohjaajille samanaikaisesti)	Momentet slut	Exercise finished

Seuraaminen (alo, avo, voi, evl)

Linfrighet / Fritt föl

Heel on lead / heelwork

Seuraamiskaavio on suunniteltava etukäteen ja näytettävä tuomarille hyväksyttäväksi.

Seuraamiskaavion on oltava luokan jokaiselle kilpailijalle samanlainen.

Alo

- Taluttimessa ja vapaana
- Normaali käynti ja juoksu
- Käännöksiä oikeaan/vasempaan normaalissa käynnissä
- Täyskäännöksiä normaalissa käynnissä
- Pysähdyksiä normaalissa käynnissä

Avo

- Kuten alo vapaana

Voi

- Normaali käynti, hidas käynti ja juoksu
- Lisäksi askeleita ja paikalla käännöksiä
- 1-3 askelta oikeaan/vasempaan/eteen/taakse
- Paikalla käännös oikeaan/vasempaan tai täyskäännös

Evl

- Kuten voi
- Lisäksi kaikkiin nopeuksiin on sisällytettävä käännöksiä, täyskäännöksiä ja pysähdyksiä

Liikkeenohjaajan tehtävät ja käskysanat

Talutin irti (mikäli talutin on kiinni, paitsi alo kytkettynä seuraaminen)	Koppla loss hunden.	Unleash the dog
Valmis (alo, avo, voi)	Är du färdig / Är föraren färdig	Are you ready
Liike alkaa (evl)	Momentet börjar	Exercise begins
Seuraamiskaavion mukaisesti		
Liikkeelle mars	Framåt marsch	Forward go
Normaalia käyntiä mars	Vanlig/Normal (gång) marsch	Normal pace
Hidasta käyntiä mars	Långsam (gång) marsch	Slow pace
Juoksuun mars mars	Språng marsch	Fast pace
Käännös oikeaan / vasempaan mars / seis	Vänd till höger / vänster marsch / halt Sväng till höger / vänster marsch / halt Höger / vänster om marsch / halt	Turn right / left march / stop
Täyskäännös mars / seis	Helt om marsch / stop	Turn about march / stop
1-3 askelta oikeaan / vasempaan / eteen / taakse mars	1-3 steg till höger / vänster / framåt / bakåt marsch	1-3 steps to the right / left / forward / back march
Liike seis	Gör halt	Stop
Kiitos	Momentet slut	Exercise finished

Maahanmeno/seisominen (alo, avo) / istuminen (voi) seuraamisen yhteydessä

Läggande / ställande / sittande under marsch
Down / stand / sit under march

Maahanmeno / seisominen / istuminen tapahtuu koirakon kuljettua n. 10 m matkan.

Liikkeenohjaaja antaa ohjaajalle luvan käskyttää koira maahan/seisomaan/istumaan sekä pysähtymis- ja palaamiskäskyt.

Ohjaaja poistuu koiran luota n. 10 m.

Alo

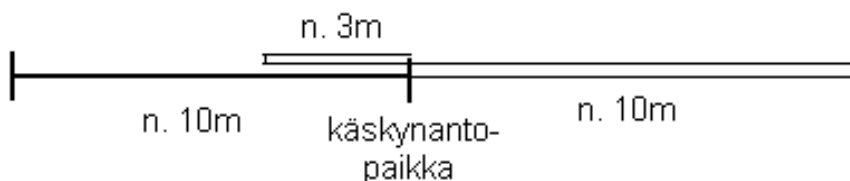
- Maahanmeno ja seisominen
- Ohjaaja jatkaa matkaa pysähtymättä ja palaa suoraan koiran luo

Avo

- Maahanmeno ja seisominen
- Ohjaaja jatkaa matkaa pysähtymättä ja palaa ensin koiran taakse n. 3m ja edelleen koiran luo
- Ohjaaja ei pysähdy koiran takana

Voi

- Istuminen
- Ohjaaja jatkaa matkaa pysähtymättä ja palaa ensin koiran taakse n. 3 m ja edelleen koiran luo
- Ohjaaja ei pysähdy koiran takana

Liikkeenohjaajan tehtävät ja käskysanat

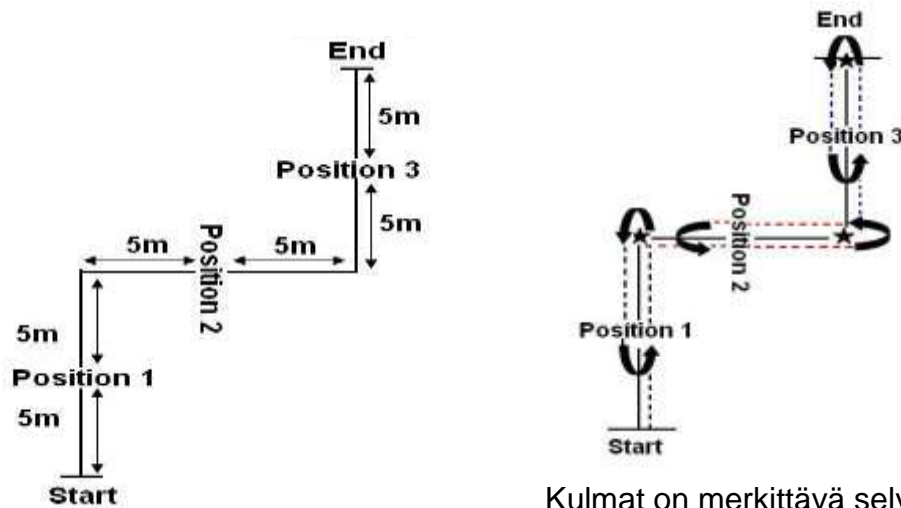
Valmis	Är du färdig / föraren färdig	Are you ready
Liikkeelle mars	Framåt marsch	Forward march
Käsky	Kommando	Command
Matka riittää	Föraren heltom halt	Turn about stop
Palataan koiran luo (alo), siirrytään koiran taakse (avo, voi)	Gå tillbaka till hundens Gå bakom hundens	Go back to your dog Go back behind your dog
Palataan koiran luo (avo,voi)	Gå tillbaka till hundens	Go back to the dog
Käsky (ei voi: istuminen)	Kommando	Command
Kiitos	Momentet slut	Exercise finished

Seisominen, istuminen ja maahanmeno seuraamisen yhteydessä (evl)

Stå, sitt och ligg under marsch

Stand, sit and down under march

Liike suoritetaan alla olevien kuvien mukaisesti.

Kulmat on merkittävä selvästi.

Asentojen suoritusjärjestys sekä käännökset vasempaan ja oikeaan voivat vaihdella, mutta niiden tulee olla samanlaiset kaikille kilpailijoille.

Liikkeenohjaaja antaa ohjaajalle luvan käskyttää koiran seisomaan/istumaan/maahan kunkin *janan* puolessavälissä.

Ohjaajan tulee kiertää kunkin *janan* päässä n. 10m kohdalla olevat merkkikartiot.

Ohjaaja ottaa oma-aloitteisesti koiran mukaansa seuraamiseen.

Liikkeenohjaajan tehtävät ja käskysanat

Liike alkaa	Momentet börjar	Exercise begins
Liikkeelle mars	Framåt marsch	Forward march
Käsky	Kommando	Command
Täyskäännös mars	Helt om marsch	Turn about march
Täyskäännös mars	Helt om marsch	Turn about march
Käsky	Kommando	Command
Täyskäännös mars	Helt om marsch	Turn about march
Täyskäännös mars	Helt om marsch	Turn about march
Käsky	Kommando	Command
Täyskäännös mars	Helt om marsch	Turn about march
Täyskäännös mars	Helt om marsch	Turn about march
Liike seis	Gör halt	Stop
Kiitos	Momentet slut	Exercise finished

Luoksetulo (alo, avo, voi, evl)

Inkallande (med ställande och läggande)

Recall (with stand and down)

Liikkeenohjaaja kysyy käyttääkö ohjaaja käsimerkkejä (ohjaajan tulisi ilmoittaa tämä).

Liikkeenohjaaja ilmoittaa tuomarille suullisesti tai sovituin merkein edellä mainitut tavat.

Pysäytysten seiso/maahan käskynantopaikat merkitään selvin merkein luoksetulolinjan sivuun.

Ohjaaja antaa koiralle merkin kohdalla oma-aloitteisesti pysäytyskäskyn (seiso/maahan).

Liikkeenohjaaja antaa luvan vain luoksetulokäskyille alku- ja loppukäskyjen lisäksi.

Alo

- Matka n. 15 m, koira jätetään istumaan
- Suora luoksetulo ilman pysähdyksiä

Avo

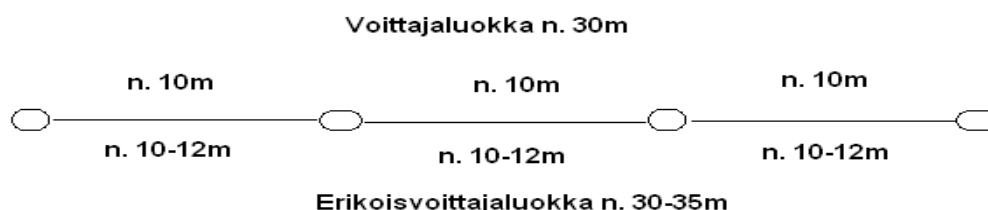
- Matka n. 25 m, koira jätetään istumaan
- Puolessa välissä koira pysäytetään seisovaan asentoon

Voi

- Matka n. 30 m, koira jätetään maahan
- Koira pysäytetään kahdesti: ensin seisovaan asentoon ja sitten makuuasentoon

Evl

- Matka n. 30-35 m, koira jätetään maahan
- Koira pysäytetään kahdesti: ensin seisovaan asentoon ja sitten makuuasentoon

Liikkeenohjaajan tehtävät ja käskysanat

Valmis (alo, avo, voi)	Är du färdig / föraren färdig	Are you ready
Liike alkaa(ev)	Momentet börjar	Exercise begins
Käsky (voi, evl)	Kommando	Command
Jätä koira	Lämna hunden / föraren utgår	Leave the / your dog
Matka riittää	Föraren heltom, halt	Turn about, stop
Käsky / kutsu	Kommando	Command
Käsky / kutsu (avo, voi, evl)	Kommando	Command
Käsky / kutsu (voi, evl)	Kommando	Command
Käsky (mikäli koira on tullut ensin eteen istumaan)	Kommando	Command

Kiitos	Momentet slut	Exercise finished
--------	---------------	-------------------

Hyppy (alo, avo)

Hopp över hinder

Jump / hurdle

Esteen korkeus on vähintään koiran säkäkorkeus, kuitenkin korkeintaan 1 m. Esteen korkeutta voidaan säätää 5-10cm välein. Tuomari määrää/hyväksyy esteen korkeuden.

Esteen tulee olla turvallinen ja sääntöjen mukainen.

Liikkeenohjaaja antaa alku- ja loppukäskyt.

Alo

- Ohjaaja valitsee lähtöpisteen
- Hyppy suoritetaan yhdensuuntaisesti: ohjaajasta poispäin
- Koiran tulee seisoa ohjaajan oma-aloitteisesta käskystä esteen toisella puolella
- Ohjaaja siirtyy koiran luo

Avo

- Ohjaaja valitsee lähtöpisteen
- Hyppy suoritetaan molempiin suuntiin
- Koiran tulee istuutua ohjaajan oma-aloitteisesta käskystä esteen toisella puolella

Liikkeenohjaajan tehtävät ja käskysanat

ALO

Valmis	Är du färdig / föraren färdig	Are you ready
Käsky	Kommando	Command
Koiran luo	Gå till hundens	Go to the dog
Käsky	Kommando	Command
Kiitos	Momentet slut	Exercise finished

AVO

Valmis	Är du färdig / föraren färdig	Are you ready
Käsky	Kommando	Command
Käsky	Kommando	Command
Käsky (mikäli koira on tullut ensin eteen istumaan)	Kommando	Command
Kiitos	Momentet slut	Exercise finished

Noutaminen (avo, voi)

Apportering

Retrieving

Heiton pituus vähintään 10 m.

Lupa noutoon annetaan vasta noutoesineen pysähdyttyä.

Ohjaajalla on oikeus uusida epäonnistunut heitto.

Kennelliitto/TOKO

Liikkeenohjaajakoulutus /koulutusaineisto

Voimassa 1.1.2011 – 31.12.2011

Sivu 14/23

Tuomari päättää uusintaheitosta.

Avo

- Ohjaajan oma tuomarin hyväksymä puinen noutoesine
- Järjestäjillä oltava varaesineet, 3 eri kokoa

Voi

- Järjestäjien metallinen noutoesine (3 eri kokoa, paino max. 200g)
- Liikkeenohjaaja tarkistaa esineen puhtauden
- Ohjaaja valitsee noutoesineen koon

Liikkeenohjaajan tehtävät ja käskysanat

Valmis	Är du färdig / föraren färdig	Are you ready
Saa heittää	Kasta föremålet	Throw the object
Käsky	Kommando	Command
Käsky (mikäli koira on tullut ensin eteen istumaan)	Kommando	Command
Kiitos	Momentet slut	Exercise finished

Noutaminen esteen yli hypäten (voi, evl)

Apportering och hopp över hinder

Jumping a hurdle and retrieving an object / a metal object

Laudoitettu, umpinainen n. 1m leveä este, jonka korkeutta voidaan säätää 5-10 cm välein.

Esteen korkeus on vähintään koiran säkäkorkeus, kuitenkin korkeintaan 1 m.

Tuomari määrää/hyväksyy esteen korkeuden.

Esteessä ei saa olla sivusiivekkeitä kuten agilityesteissä.

Esteen tulee olla turvallinen ja sääntöjen mukainen.

Voi

- Esteen korkeus on vähintään koiran säkäkorkeus, kuitenkin korkeintaan 1 m.
- Esteen korkeutta voidaan säätää 5-10cm välein.

Evl

- *Esteen korkeus on vähintään koiran säkäkorkeus, kuitenkin korkeintaan 70cm.*
- *Esteen korkeutta voidaan säätää n. 10cm korkeudesta 70 cm korkeuteen.*

Esteen tulee olla turvallinen ja sääntöjen mukainen.

Lupa noutoon annetaan vasta noutoesineen pysähdyttyä.

Ohjaajalla on oikeus uusintaheittoa epäonnistunut heitto.

Tuomari päättää uusintaheitosta.

Voi

- Järjestäjien puinen noutoesine (3 eri kokoa)
- Liikkeenohjaaja tarkistaa esineen puhtauden
- Ohjaaja valitsee noutoesineen koon
- Heittoetäisyys esteestä on n. 3m

Evl

- Järjestäjien metallinen noutoesine (3 eri kokoa, max. 200 g)
- Liikkeenohjaaja tarkistaa esineen puhtauden
- Ohjaaja valitsee noutoesineen koon
- Heittoetäisyys esteestä on n. 3 m

Liikkeenohjaajan tehtävät ja käskysanat

Valmis (voi)	Är du färdig / föraren färdig?	Are you ready?
Liike alkaa (evl)	Momentet börjar	Exercise begins
Saa heittää	Kasta föremålet	Throw the object
Käsky	Kommando	Command
Käsky	Kommando	Command
Käsky (mikäli koira on tullut ensin eteen istumaan)	Kommando	Command
Kiitos	Momentet slut	Exercise finished

Tunnistusnouto (voi, evl)

Vittringsprov och apportering
Scent and retrieve

Ohjaajalle luovutetaan järjestäjien puinen tunnistusnoutoesine (2 cm x 2 cm x 10 cm) liikkeen alkaessa

- voi: valmis -kysymyksen jälkeen
- evl: liike alkaa -ilmoituksen jälkeen

Ohjaaja saa pitää esinettä

- voi: n. 10 s
- evl: n. 5 s.

Jokaiselle ohjaajalle on varattava omat esineet (6 kpl), joiden tulee olla hyväkuntoisia, puhtaita ja ehjiä.

Ohjaaja merkitsee esineen 10 s / 5 s kuluessa esineen saamisesta lyijy- tai kuulakärkikynällä. Huom! Esineet saa merkitä valmiiksi järjestäjien toimesta ja tämä on suositeltavaa. Liikkeenohjaaja ei saa tehdä merkintää.

Liikkeenohjaajalla on kädessään viisi samanlaista esinettä.

Esineen luovutus

Voi

- Ohjaaja tekee täyskäännöksen ja luovuttaa esineen liikkeenohjaajalle, joka ei koske

Kennelliitto/TOKO

Liikkeenohjaajakoulutus /koulutusaineisto

Voimassa 1.1.2011 – 31.12.2011

siihen käsin.

Evl

- *Ohjaaja luovuttaa ensin esineen liikkeenohjaajalle, joka ei koske siihen käsin ja tekee sitten vasta täyskäännöksen.*

Esineet asetetaan ympyräksi tai vaakasuoraan riviin n. 25 cm päähän toisistaan.

Jokaiselle kilpailijalle esineet asetetaan samanlaiseen muodostelmaan ympyrään tai vaakariviin vaihdellen noudettavan esineen paikkaa.

Noudettava esine voi olla ympyrässä missä kohdassa tahansa, mutta rivissä se ei saa olla reunimmaisena.

Liikkeenohjaajan tehtävät ja käskysanat

Valmis (ojennetaan (kynä ja) esine, (otetaan kynä pois)) (voi)	Är du färdig / föraren färdig	Are you ready
Liike alkaa (ojennetaan (kynä ja) esine ja 5s. kuluttua otetaan (kynä ja) esine pois) (evl)	Momentet börjar	Exercise begins
Täyskäännös, seis	Helt om, halt	Turn about, stop
Otetaan esine ohjaajalta (voi). Liikkeenohjaaja vie esineet (voi, evl)		
Täyskäännös, seis	Helt om, halt	Turn about, stop
Käsky	Kommando	Command
Käsky	Kommando	Command
Käsky (mikäli koira on tullut ensin eteen istumaan)	Kommando	Command
Kiitos	Momentet slut	Exercise finished

Lähtettäminen määrätyle paikalle ja luoksetulo (=ruutu, voi, evl)

Sändande med (dirigering,) platsläggande och inkallande
Send away with directions, down and recall

Ruudun koko n. 3 m x 3 m.

Sijainti

- voi: n. 3-5 m kehän reunasta
- evl: vähintään 3 m kehän reunasta

Ruudun ääri viivat on merkittävä kulmamerkkien ulkoreunan mukaan esim. nauhalla, teipillä tai liitujauholla.

Merkillä säde 2 m (evl) on merkittävä.

Merkkien koko

- voi: n. 15 cm (myös lähtöpaikka)
- evl: n. 10-15 cm ja pysähtymispaikka voidaan osoittaa pienemmällä merkillä/kartiolla.

Molemmissa luokissa ohjaaja kävelee kohti koiraa, n. 2 m ennen koiraa kääntyy oikeaan/vasempaan (ohjaajaa ei kävelytetä kuitenkaan ruutuun asti) ja kuljettuaan n. 10 m ohjaaja kääntyy kohti lähtöpaikkaa. Kuljettuaan n. 10 m ohjaajalle annetaan lupa kutsua koira.

Liike päättyy perusasentoon. Lopussa ei tehdä täyskäännöstä.

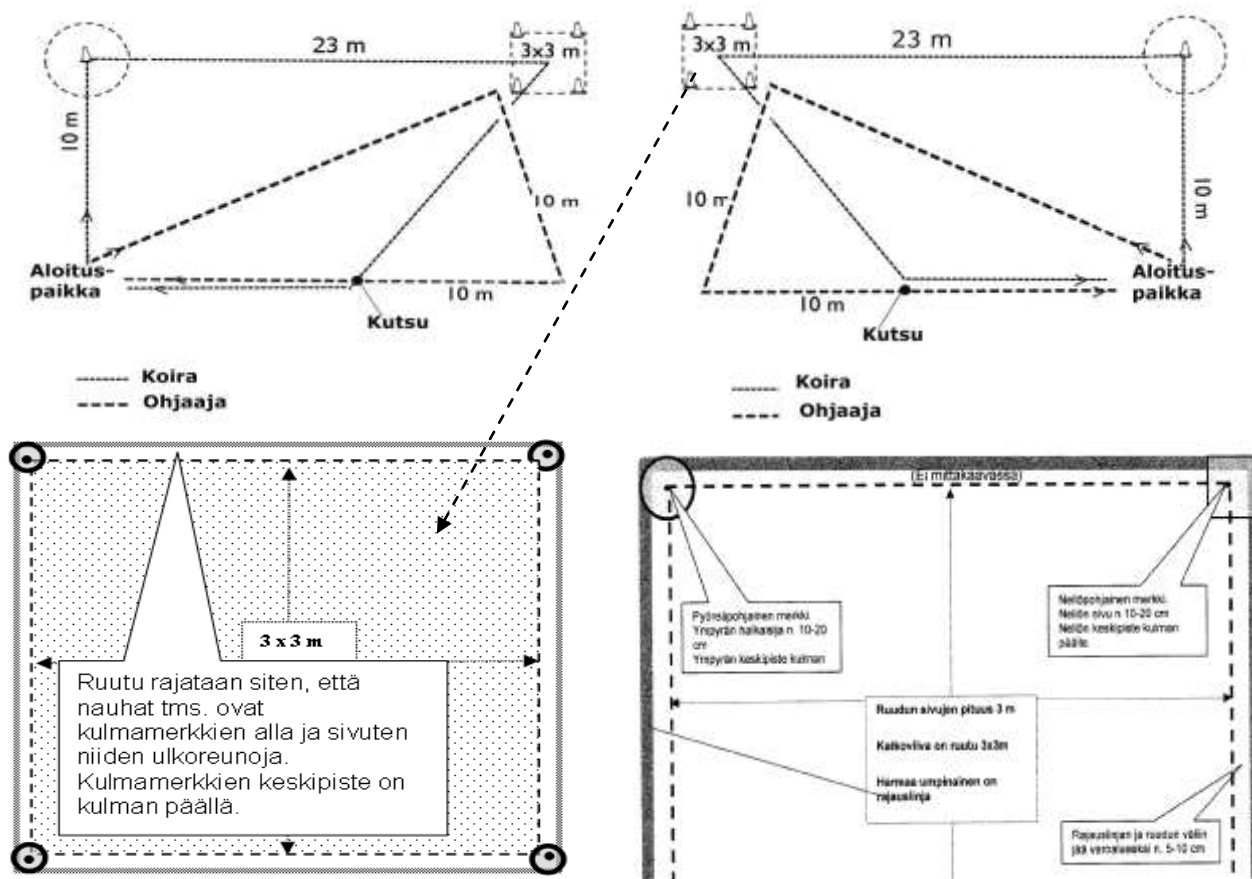
Voi

- Matka ruutuun n. 25 m

Evl

- Matka merkille n. 10 m
- Koiran oltua n. 3 s. ympyrän sisällä, annetaan lupa lähettää ruutuun.
- Matka ruutuun aloituspaikasta n. 25 m eli merkiltä n. 23 m

Ruudun sijoittelu ja merkitseminen: Kuvat eivät ole mittakaavassa.

Liikkeenohjaajan tehtävät ja käskysanat

Valmis (voi)	Är du färdig / föraren färdig	Are you ready
Liike alkaa (evl)	Momentet börjar	Exercise begins
Käsky	Kommando	Command
Käsky (evl)	Kommando	Command
Kohti koiraa mars	Gå mot hunden marsch	Go towards the dog march
Käännös oikeaan / vasempaan mars	Vänd till höger / vänster	Turn right / left
Käännös kohti lähtöpaikkaa mars	Vänd mot startpunkten	Turn towards starting point
Käsky / kutsu	Kommando	Command
Liike seis	Gör halt	Stop
Kiitos	Momentet slut	Exercise finished

Ohjattu noutaminen (evl)

Apportering med dirigering
Directed retrieve

Merkin koko n. 15 cm (myös lähtöpaikka).

Merkillä säde 2 m on merkittävä.

Matka merkille n. 10 m.

Matka merkiltä keskimmäiseen esineeseen n. 10 m.

Esineiden väli toisiinsa nähden n. 5 m
(paikat merkitään).

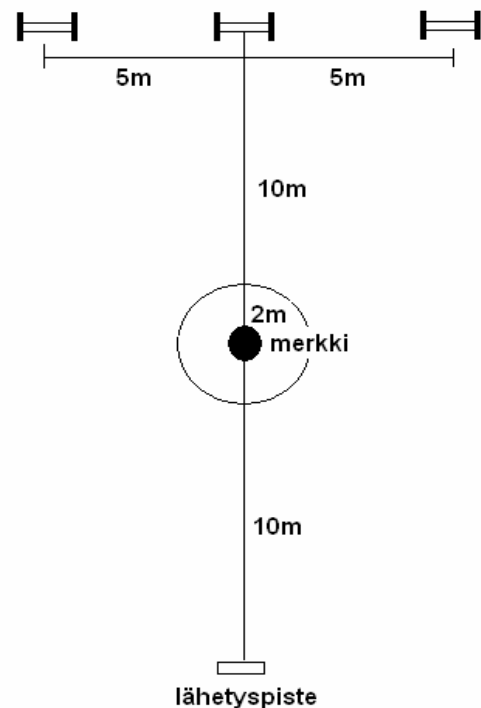
Suuria, keskikokoisia tai pieniä puisia noutoesineitä
3kpl kutakin sarjaa. Ohjaaja valitsee esineiden
koon.

Noudettava esine arvotaan ennen arvostelun
alkamista.

Ohjaaja ohjataan lähtöpisteeseen ja liike aloitetaan.

Liikkeenohjaaja vie ensin noudettavan esineen.

Esineet on sijoitettava siten, ettei arvonta vaikuta noutamisen vaikeusasteeseen.

Liikkeenohjaajan tehtävät ja käskysanat

Liike alkaa (liikkeenohjaaja vie esineet)	Momentet börjar	Exercice begins
Käsky	Kommando	Command
Käsky	Kommando	Command
Käsky	Kommando	Command
Käsky (mikäli koira on tullut ensin eteen istumaan)	Kommando	Command
Kiitos (liikkeenohjaaja tai toimitsija hakee esineet)	Momentet slut	Exercise finished

Kauko-ohjaus (avo, voi, evl)

Fjärrdirigering
Distant control

Asentojen vaihtojärjestys sovittava tuomarin kanssa.

Evl

- Koiran sivulle/taakse merkitään kahden merkin avulla kuvitteellinen rajalinja arvostelua helpottamaan. Käytänteestä on sovittava tuomarin kanssa.

Asentojen vaihto lähtee makuuasennosta ja päättyy makuuasentoon.

Liikkeenohjaaja näyttää kirjallisten/kuvallisten näyttötaulujen avulla asentojenvaihdot.

Liikkeenohjaajan on hyvä huomioida auringon/valojen häikäisy.

Liikkeenohjaajan paikka on joko n. 5 m koiran takana (avo) tai n. 5 m koiran takana selin koiraan nähden (voi, evl) tai koiran etusivulla koirasta katsoen kohti koiran ohjaajaa (n. 1-2 m sivuun ja n. 2-5 m eteen).

Avo

- Istu/maahan
- Matka n. 5 m
- Aika n. 5 s

Voi

- Seiso/istu/maahan
- Matka n. 10 m
- Aika n. 5 s

Evl

- Seiso/istu/maahan
- Matka n. 15 m
- Aika n. 3 s

Eri asennonvaihtosarjat (voi, evl):

- istu – seiso – maahan – seiso – istu – maahan
- seiso – istu – maahan – istu – seiso – maahan
- seiso – maahan – istu – seiso – istu – maahan
- istu – maahan – seiso – istu – seiso – maahan
- istu – seiso – istu – maahan – seiso – maahan
- seiso – istu – seiso – maahan – istu – maahan

Liikkeenohjaajan tehtävät ja käskysanat

Valmis (avo, voi)	Är du färdig / föraren färdig	Are you ready
Liike alkaa (evl)	Momentet börjar	Exercise begins
Käsky	Kommando	Command
Jätä koira	Lämna hunden / föraren utgår	Leave the / your dog
Matka riittää	Föraren heltom halt	Turn about stop
(liikkeenohjaaja näyttää merkit sovitussa järjestyksessä)		
Palaa koiran luo	Gå tillbaka till hunden	Go back to the dog
Käsky	Kommando	Command
Kiitos	Momentet slut	Exercise finished

Kokonaisvaikutus (alo, avo, voi)

Helhetsintryck

Overall impression

Liikkeenohjaaja ohjaa koirakon kuulemaan tuomarin antaman kokonaisvaikutuksen.

Sanastoa

suomi	ruotsi	englanti
Onko valmista	Är du färdig / föraren färdig	Are you ready
Liike alkaa	Momentet börjar	Exercise begins
Kiitos	Momentet slut	Exercise finished
Käsky	Kommando	Command
Kutsu	Kalla in	Call the / your dog / recall
Kohti koiraa mars	Gå mot hunden marsch	Go towards the dog march
Palaa / siirry koiran luo	Gå tillbaka till hunden	Go back to the dog
Palaa / siirry koiran taakse	Gå bakom hunden	Go behind the dog
Saa heittää	Kasta föremålet	Throw the object
Jätä koira	Lämna hunden / föraren utgår	Leave the / your dog
Ohjaaja täyskäännös (seis)	Föraren helt om (halt)	The handler turn about (stop)
Liikkeelle mars	Framåt marsch	Forward march/go
Liike seis	Gör halt	Stop
Juoksuun mars mars	Språng marsch	Fast pace
Normaalia käyntiä mars	Vanlig (gång) marsch	Normal pace
Hidasta käyntiä mars	Långsam (gång) marsch	Slow pace
Käännös oikeaan / vasempaan / täyskäännös mars	Vänd till höger / vänster / helt om Sväng till höger / vänster marsch .Höger / vänster om	Turn right / left / about march
Käännös oikeaan / vasempaan / täyskäännös seis	Höger / vänster /helt om halt Sväng till höger / vänster halt	Turn right / left / about stop
Käännös oikeaan / vasempaan / täyskäännös liikkeelle mars	Höger / vänster /helt om marsch	Turn right / left / about forward march / go
1-3 askelta eteen / taakse	1-3 steg framåt / bakåt	1-3 steps forward / backwards
1-3 askelta oikealle / vasemmalle	1-3 steg till höger / vänster	1-3 steps to the right / left
Paikallaolo maaten	Platsliggande i grupp	Lying in group / long down
Paikallaolo istuen	Sittande i grupp	Sitting in group / long sit
Luoksepäästävyys	Tillgänglighet / tandvisning	Examination
Seuraaminen taluttimetta	Fritt följ (fotgående)	Heelwork off leash
Seuraaminen taluttimessa	Linförighet	Heelwork on leash
Liikkeestä pysähtyminen - maahan - istumaan - seisomaan	- ligg - sitt - stå under marsch	- down / drop - sit - stand / stop in motion
Luoksetulo	Inkallning / inkallande	Recall
Luoksetulo, seisominen ja maahanmeno	Inkallning / inkallande med ställande och läggande	Recall with stand and down / stand and drop on recall
Noutaminen	Apportering	Retrieving
Hyppynouto	Apportering och hopp över hinder	Jumping over a hurdle and retrieving
Ohjattunouto	Apportering med dirigering / dirigerad apportering	Directed retrieving
Metalliesineen nouto	Apportering av metallföremål	Retrieving a metal object
Tunnistusnouto	Vittringsapportering / vittringsprov och apportering	Scent and retrieving / scent discrimination

Kennelliitto/TOKO

Liikkeenohjaajakoulutus /koulutusaineisto

Voimassa 1.1.2011 – 31.12.2011

Sivu 22/23

Lähetäminen määrätulle paikalle, maahanmeno ja luoksetulo	Sändande med dirigering, platsläggande och inkalling	Send away with directions, down and recall
Merkki	Konan	Cone
Seisominen, istuminen ja maahanmeno seuraamisen yhteydessä	Stå, sitt och ligg under marsch	Stand, sit and down under march
Kauko-ohjaus	Fjärrdirigering	Distant control
Hyppy	Hopp över hinder	Jump / hurdle